

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Συμπύκνωση επιλεγμένων πτυχών της Ποινικής Δικονομίας

του Ιάσονα Κουτούφαρη-Μαλανδρίνου

Α. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ			
Γενικά	Ποινική δίωξη	Ανάκριση	Κύρια διαδικασία
<ol style="list-style-type: none"> 1. αναζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας 2. αυτεπάγγελτης εκδίκασης της υπόθεσης 3. αυτεπάγγελτης διεξαγωγής της δίκης 4. σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου 5. δικαστικής ακρόασης 6. τεκμήριο της αθωότητας 7. του «προσήκοντος βαθμού υπονοιών ή ισχύος των ενδείξεων» 8. δίκαιης διεξαγωγής της δίκης 9. αιτιολόγησης 10. ταχείας διεξαγωγής της δίκης ή της επιτάχυνσης 11. κατ' αντιδικία διεξαγωγής της δίκης 12. ισότητας των όπλων 13. δικαστικής βοήθειας 14. αναλογικότητας 15. καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης 16. οικονομίας της δίκης 	<ol style="list-style-type: none"> 1. κρατικής δίωξης των εγκλημάτων ή δημόσιας κατηγορίας 2. αυτεπάγγελτης ή εξ επαγγέλματος δίωξης των εγκλημάτων 3. αυτοτελούς δίωξης των εγκλημάτων ή αυτοτελούς κατηγορίας 4. νομιμότητας ή υποχρεωτικής δίωξης των εγκλημάτων 5. της in rem δίωξης των εγκλημάτων 	<ol style="list-style-type: none"> 1. αυτεπάγγελτης συγκέντρωσης του αποδεικτικού υλικού ή αρχή της ανάκρισης 2. της έγγραφης διαδικασίας 3. εξωτερικής (ή λαϊκής) μυστικότητας και της εσωτερικής δημοσιότητας (ή δημοσιότητας των μερών) 4. ελεύθερης χρησιμοποίησης οποιουδήποτε αποδεικτικού μέσου (και οι εξαιρέσεις της) <p><u>Αρχές απορρέουσες από την αρχή του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. αναγκαιότητας 2. απαγόρευσης του υπέρμετρου 3. αναγκαίας αναλογίας (ή της stricto sensu αναλογικότητας) 4. προσφορότητας ή καταλληλότητας 5. της απαγόρευσης της αυτοενοχοποίησης <p><u>Αρχές απορρέουσες από το τεκμήριο αθωότητας:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάλογη μεταχείριση του κατηγορουμένου 2. Απαγόρευση της προσβολής της προσωπικότητάς του από τα μέσα ενημέρωσης 	<ol style="list-style-type: none"> 1. δημοσιότητας 2. προφορικότητας 3. συγκεντρωτικής διαδικασίας 4. συνεχούς παρουσίας ή της ενότητας της εκδίκασης 5. κατ' αντιδικία διεξαγωγής της δίκης 6. κατ' αντιμωλία διεξαγωγής της δίκης 7. ισότητας των όπλων 8. εκατέρωθεν ακρόασης 9. ολόπλευρης διερεύνησης της υπόθεσης 10. Η επιμέλεια της διεξαγωγής της συζήτησης 11. Η απαθής και ψύχραιμη συμπεριφορά του δικαστή 12. Η προηγούμενη γνώση της δικογραφίας από τον δικαστή <p>Αποδεικτική διαδικασία</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Υποχρέωση διασαφήνισης της κατηγορούμενης πράξης 2. Δικαίωμα υποβολής αιτήσεων διεξαγωγής αποδείξεων 3. Αρχή της αμεσότητας 4. Αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών μέσων (και οι αποδεικτικές απαγορεύσεις) 5. Αρχή in dubio pro reo

Β. ΤΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ		
Τακτικά	Ειδικά	
Πταισματοδικείο (ΚΠΔ 115)	Ανηλίκων	Μονομελές
Μονομελές Πλημμελειοδικείο		Τριμελές
Τριμελές Πλημμελειοδικείο		Τριμελές Εφετείο
Μονομελές Εφετείο Κακουργγημάτων*	Στρατιωτικά δικαστήρια (Στρατοδικείο, Αεροδικείο, Ναυτοδικείο)	Τριμελές
Τριμελές Εφετείο		Πενταμελές
Πενταμελές Εφετείο		Αναθεωρητικό Δικαστήριο
Μεικτό Ορκωτό Δικαστήριο	Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 Σ.	
Μεικτό Ορκωτό Εφετείο	Άρειος Πάγος	
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ		
* Δικάζει εκτός αν στο νόμο απειλείται κατ' αυτών η ποινή της ισόβιας κάθειρξης.		

Γ. ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ		
0. Πριν την προδικασία	Από την τέλεση του εγκλήματος έως την έναρξη της ποινικής δίωξης	0.0. Τέλεση του εγκλήματος
		0.1. Γνώση του εγκλήματος
		0.2. Έναρξη της ποινικής δίωξης
1. Προδικασία	Από την έναρξη της ποινικής δίωξης έως την κλήτευση του κατηγορουμένου	1.1. Ανακριτικό στάδιο
		1.2. Διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων (ενδιάμεση διαδικασία)
2. Κυρία διαδικασία	Από την κλήτευση του κατηγορουμένου έως την ημέρα διεξαγωγής της δίκης	2.1. Προπαρασκευαστική διαδικασία
	Από την ημέρα διεξαγωγής της δίκης έως την έκδοση οριστικής απόφασης	2.2. Διαδικασία στο ακροατήριο
3. Ένδικα μέσα		
4. Εκτέλεση της απόφασης		

0.1. ΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΤΕΛΕΣΘΕΝΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ (notitia criminis)

Α. Συνήθεις τρόποι

Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών (πλημμελήματα-κακούργηματα)/Δημόσιος Κατήγορος (πταίσματα) πληροφορείται το έγκλημα από:

1. ιδιώτες	Αναγγελία/Αναφορά (γνωστοποίηση χωρίς αίτηση τιμωρίας)		ΚΠΔ 40
	Καταγγελία	Έγκληση	από τον stricto sensu αδικηθέντα (παθόντα)
	Μήνυση	1. από κάθε πρόσωπο 2. μόνο για αυτεπάγγελτα	ΚΠΔ 42
2. ορισμένη οικεία κρατική αρχή	Αίτηση δίωξης		Σημείωση: διαφορετική η άδεια για δίωξη (ΚΠΔ 54-56) που έπεται της notitia criminis, π.χ. Σ 61§2 και 10§2.
	Δεν αποκλείεται να πρόκειται για ξένη κρατική αρχή.		ΚΠΔ 41, ΠΚ 118§5, 145§2, 157§3, 43§7 ν. 820/1978 ΠΚ 153§1 γ', 155
3. υπαλλήλους (για αυτεπαγγέλτως διωκόμενα)	Ανακοίνωση		Από ανακριτικούς υπαλλήλους
	Από τον ανακριτή σε περίπτωση ανακάλυψης άλλων αξιόποινων πράξεων κατά την διεξαγωγή της ανάκρισης		ΚΠΔ 37§1 ΚΠΔ 250§2 α'
	Από λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους και προσωρινώς ασκούντες δημόσια υπηρεσία άν πληροφορήθηκαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους		ΚΠΔ 37§2
4. δικαστές	Έκθεση/Ανακοίνωση	1. Το έγκλημα δεν μπορεί να δικαστεί αμέσως από τους ίδιους (ποινικούς, πολιτικούς, διοικητικούς, πειθαρχικούς). 2. Αφορά και αυτεπαγγέλτως διωκόμενα και μη (εάν έχει υποβληθεί έγκληση).	ΚΠΔ 38 και 39 ΚΠΔ 116 και 117
5. τον Συνήγορο του Πολίτη	Έκθεση	«άν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης» (4§12 ν. 3094/2003, όπως τροποποιήθηκε από 20§1 ν. 4443/2016)	
6. τον εαυτό του	Προσωπική γνώση (π.χ. τέλεση εγκλήματος κατά την διαδικασία στο ακροατήριο)		
	Είδηση	άμεση (δημοσίευμα τύπου)	ΚΠΔ 36
		έμμεση (ανώνυμο τηλεφώνημα, παράτυπη καταγγελία)	
	Προσαγωγή ενώπιόν του του επ' αυτοφώρω συλληθέντος	πταίσματα	ΚΠΔ 410§1
πλημμελήματα-κακούργηματα		ΚΠΔ 279§1	
<u>Β. Ένας ιδιαίτων τρόπος γνώσης</u>			
«Αστυνομική» προανάκριση	Έκθεση	Όταν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα ή απειλείται άμεσος κίνδυνος από την αναβολή, οι ανακριτικοί υπάλληλοι επιχειρούν προανακριτικές πράξεις χωρίς προηγούμενη παραγγελία του Εισαγγελέα, ο οποίος κατόπιν ειδοποιείται χωρίς καθυστέρηση με το ταχύτερο μέσο.	ΚΠΔ 243§2 α'

0.2.1. ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ

Μετά την λήψη της μήνυσης/αναφοράς/έγκλησης/είδησης, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών εξετάζει:

1. Είναι νομικά αστήρικτη, ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, ή κατ' ουσία προφανώς αβάσιμη;*

ΝΑΙ	ΟΧΙ			
1. Μήνυση κτλ: Αρχαιοθέτησ η και υποβολή αντιγράφου (μαζί με έκθεση των λόγων της μη κίνησης της δίωξης) στον Εισαγγελέα Εφετών (ΚΠΔ 43§2 α')**	2. Αφορά κακούργημα;			
	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">ΝΑΙ</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">ΟΧΙ</td> </tr> </table>		ΝΑΙ	ΟΧΙ
	ΝΑΙ	ΟΧΙ		
	3. Έχει προηγηθεί ένορκη διοικητική εξέταση ή υπάρχει πόρισμα ή έκθεση ελέγχου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ή Σώματος ή Υπηρεσίας Επιθεώρησης και Ελέγχου των φορέων του 1§2 ν. 3074/2002 και προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για να κινηθεί η ποινική δίωξη;		Προαιρετική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης (ΚΠΔ 43§1 β')	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ		
	Προαιρετική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης (ΚΠΔ 43§1 γ')	Υποχρεωτική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης (ΚΠΔ 43§1 β')		
4. Προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για να κινηθεί η ποινική δίωξη;				
ΝΑΙ		ΟΧΙ		
2. Έγκληση: Απόρριψη με διάταξη επιδιόμομη στον εγκαλούντα (ΚΠΔ 47§1).	5. Συντρέχει λόγος αναβολής, αναστολής, ή αποχής από την ποινική δίωξη (αρχή σκοπιμότητας);			
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	1. Μήνυση κτλ: Αρχαιοθέτηση και υποβολή αντιγράφου (μαζί με έκθεση των λόγων της μη κίνησης της δίωξης) στον Εισαγγελέα Εφετών (ΚΠΔ 43§3 α')** 2. Έγκληση: Απόρριψη με διάταξη επιδιόμομη στον εγκαλούντα (ΚΠΔ 47§2).	
	ΚΠΔ 30§2, 44, 49: αναστολή ή αναβολή 20 ν. 3459/2006: αναβολή ή αποχή ΚΠΔ 45 και 45Α, ΠΚ 344: αποχή	<u>Έναρξη της ποινικής δίωξης</u> (ΚΠΔ 43§1 α')		

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Νομικά αστήρικτη: τα αναφερόμενα είναι αληθή, αλλά δεν στοιχειοθετούν έγκλημα, δηλαδή δεν συντρέχουν όλα τα στοιχεία του φερομένου ως τελεσθέντος εγκλήματος, όπως ακριβώς αυτά περιγράφονται στο ουσιαστικό ποινικό δίκαιο.

Ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης: τα καταγγελλόμενα ή εκτιθέμενα είναι τόσο ακατανόητα, ακατάληπτα ή αντιφατικά, ώστε να καθίσταται αδύνατη οποιαδήποτε ποινική αξιολόγηση, έστω και με την ενέργεια περαιτέρω εξέτασης.

Κατ' ουσία προφανώς αβάσιμη: τα αναφερόμενα είναι αναληθή, δηλαδή δεν υπάρχει ούτε καν η αμυδρή υπόνοια ότι τελέστηκε αξιόποινη πράξη.

** Ως προς την μήνυση κτλ, ο Εισαγγελέας Εφετών μπορεί να διαφωνήσει με την θετική απάντηση στο ερώτημα 1 και την αρνητική απάντηση στο ερώτημα 4 και να παραγγείλει: α) προκαταρκτική εξέταση από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών σε περίπτωση κακούργηματος ή κίνηση δίωξης για τα λοιπά εγκλήματα (ΚΠΔ 43§2 β', ΚΠΔ 43§3 β'), β) κίνηση δίωξης σε περίπτωση θετικής απάντησης στο ερώτημα 3 (αναλογική εφαρμογή του ΚΠΔ 43§2 β').

Ως προς την έγκληση, ισχύουν τα ίδια, αλλά μόνο εφ' όσον έχει ασκηθεί προσφυγή του εγκαλούντος κατά της απορριπτικής διάταξης του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών ενώπιον του Εισαγγελέα Εφετών (ΚΠΔ 48).

*** Ιδιάζουσα περίπτωση ουσιαστικής αποχής: διευθυντές ή διοικητές υπηρεσιών της ΕΛ.ΑΣ. θέτουν στο αρχείο υποθέσεις πταισμάτων, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 14 ν. 1481/1984.

0.2.2. ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ

Εάν πρόκειται για...	ο Εισαγγελέας παραγγέλει...
κακουργήματα ή πλημμελήματα (όταν κατά την κρίση του Εισαγγελέα συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν στον κατηγορούμενο περιοριστικοί όροι κατά ΚΠΔ 282) (ΚΠΔ 246§3)	κύρια ανάκριση, την οποία ενεργεί μόνο ο τακτικός ανακριτής, μετά γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα (ΚΠΔ 246§1)
πλημμελήματα Τριμελούς Πλημμελειοδικείου ή τελεσθέντα από πρόσωπο ειδικής δικαιοσύνης το οποίο υπάγεται στο Τριμελές Εφετείο, όταν: α) αν έχει προηγηθεί Ε.Δ.Ε. ή β) αν συντρέχουν ειδικά μνημονευόμενοι στην παραγγελία του Εισαγγελέα εξαιρετικοί λόγοι, που επιβάλλουν τη διεξαγωγή συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων (ΚΠΔ 244)	προανάκριση, την οποία ενεργεί ο ίδιος ο Εισαγγελέας (ΚΠΔ 31§1 β')
	οποιοσδήποτε ανακριτικός υπάλληλος μετά γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα (ΚΠΔ 243§1) και υπό την «διεύθυνσή» του (ΚΠΔ 33§1 και 34)
πταίσματα ή πλημμελήματα	απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
<p>1.1. Η κύρια ανάκριση είναι ο μόνος τρόπος να κινηθεί η ποινική δίωξη επί κακουργημάτων.</p> <p>1.2. Κύρια ανάκριση διενεργείται επίσης και άν μετά την περάτωση της προανάκρισης προκύπτει η τέλεση κακουργήματος (245§1 γ').</p> <p>2. Δεν μπορεί να διαταχθεί προανάκριση επί πλημμελημάτων Μονομελούς Πλημμελειοδικείου.</p> <p>3. Η απευθείας κλήση προϋποθέτει την συνδρομή επαρκών ενδείξεων για την παραπομπή του στο ακροατήριο και όχι μόνο για την κίνηση της ποινικής δίωξης (ΚΠΔ 245§2 σε συνδυασμό με ΚΠΔ 313).</p>	
ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ	
1. Εκκρεμοδικία	α. Ο Εισαγγελέας δεν μπορεί να ανακαλέσει την ποινική δίωξη (το μη ανακλητό της ποινικής δίωξης). β. Νέα δίωξη για την ίδια πράξη είναι απαράδεκτη.
2. Θεματικός προσδιορισμός του αντικειμένου της ποινικής δίχης	3. Το αμετάβλητο της τοπικής αρμοδιότητας
4. Απόκτηση της ιδιότητας του κατηγορουμένου	

1.1. ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ (ΚΠΔ 308)	
Τέλος της προανάκρισης	Τέλος της κυρίας ανάκρισης
Ο προανακριτής κλείνει την δικογραφία και την διαβιβάζει αμέσως στον Εισαγγελέα	Ο τακτικός ανακριτής καλεί τους διαδίκους να υπογράψουν το τυπικό πέρας της ανάκρισης (ΚΠΔ 308§4), κλείνει την δικογραφία και την διαβιβάζει αμέσως στον Εισαγγελέα

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ			
1. Ήταν επαρκής η προανάκριση;			
ΝΑΙ		ΟΧΙ	
2. Προέκυψε η ταυτότητα του δράστη/είναι γνωστός ο δράστης;			
ΝΑΙ		ΟΧΙ	
3. Προκύπτει τέλεση κακουργήματος ή του πλημμελήματος της ανθρωποκτονίας κατά συρροή;			
ΝΑΙ		ΟΧΙ	
παραγγελία του εισαγγελέα στον ανακριτή (ΚΠΔ 245§1 γ')		4. Υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής;	
ΝΑΙ		ΟΧΙ	
απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο (ΚΠΔ 245§1 α')		απαλλακτική πρόταση του εισαγγελέα στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 245§1 β', 245§2)	
		αρχαιοθέτηση της δικογραφίας με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα (ΚΠΔ 245§3)	
		παραγγελία συμπληρωματικής προανάκρισης (δεν αναφέρεται ρητά στον νόμο)	

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΚΡΙΣΗ

1. Ήταν επαρκής η ανάκριση;				
ΝΑΙ		ΟΧΙ		
2. Προέκυψε η ταυτότητα του δράστη/είναι γνωστός ο δράστης;				
ΝΑΙ		ΟΧΙ		
3. Λείπει κάποια προϋπόθεση της ποινικής δίκης;*				
ΝΑΙ	ΟΧΙ			
πρόταση κήρυξης της δίωξης ως απαραδέκτου στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 310§1 γ')	4. Έχει εξαλειφθεί το αξιόποιο από επιγενόμενα περιστατικά;			
	ΝΑΙ	ΟΧΙ		
	πρόταση οριστικής παύσης της δίωξης στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 310§1 β')	5. Πρόκειται για ανθρωποκτονία με πρόθεση, ληστεία, εκβίαση, κλοπή, ζωοκλοπή, ή εμπρησμό, και δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής;		
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
	πρόταση προσωρινής παύσης της δίωξης στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 309§1 γ' και 311)	6. Υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής;		
		ΝΑΙ		ΟΧΙ
Κακούργημα		παραπεμπτική πρόταση στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 308§1 β')	απαλλακτική πρόταση στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 310§1 α')	
	Πλημμέλημα	παραπεμπτική πρόταση στο Συμβούλιο (ΚΠΔ 308§1 β')	απευθείας κλήση με σύμφωνη γνώμη ανακριτή (ΚΠΔ 308§3)	
ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ				
Σε κάποιες περιπτώσεις, μετά την ανάκριση, η δικογραφία διαβιβάζεται από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στον Εισαγγελέα Εφετών και ακολουθείται η διαδικασία:				
α) του ΚΠΔ 308§1 γ' και δ', για αδικήματα των ΠΚ 216, 218, 235, 236, 237, 242, 258, 372, 375 και 386, εφ' όσον αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου ή των ΝΠΔΔ ή ΝΠΙ του ΠΚ 263Α, και το όφελος που πέτυχε ή επιδίωξε ο δράστης ή η ζημία που προξενήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των 150.000 ευρώ,				
β) του ΚΠΔ 308Α§1, για κακούργηματα ν. 2168/1993 (όπλα), 2523/1997 (φοροδιαφυγή, μη καταβολή ΦΠΑ), 2960/2001(λαθρεμπορία), 3386/2005 (αλλοδαποί), και 3459/2006 (ναρκωτικά), ΠΚ 374 και 380, και τον εμπρησμό δασών.				
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ				
* Η προϋπόθεση μπορεί να είναι θετική (έγκληση, αίτηση ή άδεια, όπου απαιτούνται) ή αρνητική (έλλειψη δεδικασμένου).				

2.1. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η προπαρασκευαστική διαδικασία περιλαμβάνει:

- Τον ορισμό της δικασίμου (κατά προτεραιότητα για τον κατηγορούμενο που κρατείται προσωρινά (ΚΠΔ 320).
- Την κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο με τη σύνταξη του κλητηρίου θεσπίσματος ή της κλήσης προς εμφάνιση από τον εισαγγελέα.
- Την επίδοση της παραπάνω κλήσης ή κλητηρίου θεσπίσματος στον κατηγορούμενο και τον αστικώς υπεύθυνο και αντίγραφο στον πολιτικώς ενάγοντα.
- Σύνταξη και επίδοση από τον εισαγγελέα στον κατηγορούμενο καταλόγου μαρτύρων.
- Κλήτευση όλων των ουσιωδών μαρτύρων κατηγορίας και υπεράσπισης από τον εισαγγελέα.

2.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Έναρξη της συνεδρίασης			<ol style="list-style-type: none"> 1. Είσοδος των δικαστών, του εισαγγελέα και του γραμματέα. 2. Κατάληψη των θέσεων τους στην έδρα. 3. Εξαγγελία από μέρος του προέδρου των λέξεων «άρχεται η συνεδρίαση».
			<p>I. Μέχρι το πέρας της δίκης: εφαρμογή των ΚΠΔ 116, 117, 336. II. Μέχρι το επόμενο στάδιο: α. αλλαγή σειράς πινακίου (ΚΠΔ 374§3) β. εκτίμηση ιατρικού πιστοποιητικού ασθενείας γ. Απόσυρση της υπόθεσης από τον Εισαγγελέα για διαταγή κύριας ανάκρισης (ΚΠΔ 323).</p>
Έναρξη της εκδίκασης ή συζήτησης	Τυπική έναρξη	Τυπική προπαρασκευαστική φάση της συζήτησης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εκφώνηση του ονόματος του κατηγορουμένου από τον διευθύνοντα την συζήτηση. 2. Κατάληψη των προκαθορισμένων θέσεων από τον κατηγορούμενο και τους άλλους παράγοντες της δίκης. 3. Λήψη ταυτότητας του κατηγορουμένου (ΚΠΔ 342). 4. Διορισμός συνηγούρου υπεράσπισης (ΚΠΔ 340§1). 5. Νομιμοποίηση υπολοίπων διαδίκων και διορισμός συνηγούρων τους (343 α').
		Ουσιαστική προπαρασκευαστική φάση της συζήτησης	<ol style="list-style-type: none"> α. Πρόταση ακυρότητας κλήσης, κλητηρίου θεσπίσματος, επίδοσης, και εκπροθέσμου επίδοσης (ΚΠΔ 174§2). β. Αίτηση εξαίρεσης δικαστικού προσώπου (ΚΠΔ 16§2).*
	Ουσιαστική έναρξη		<ol style="list-style-type: none"> 1. Απαγγελία της κατηγορίας από τον Εισαγγελέα (ΚΠΔ 343 α'). α. Δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής.** β. Αποβολή τυχόν μη νομιμοποιούμενου σε δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής. γ. Πρόταση ένστασης για τοπική αναρμοδιότητα του δικαστηρίου
Έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας			<ol style="list-style-type: none"> 1. Έναρξη της ουσιαστικής εξέτασης ενός οποιουδήποτε αποδεικτικού μέσου επί της ουσίας της υπόθεσης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Μεταγενέστερη αίτηση εξαίρεσης γίνεται παραδεκτή, μόνο αν ταυτόχρονα αποδεικνύεται ότι ο λόγος εξαίρεσης έγινε γνωστός ή ανέκυψε μεταγενέστερα (ΚΠΔ 16§3 γ'). Γι' αυτό η απαγόρευση του ΚΠΔ 15 β' επικρίνεται ως άστοχη από τον Ανδρουλάκη.

** Σε περίπτωση αναβολής, ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να υποστηρίξει την αγωγή του στην μετ' αναβολή δίκη, ακόμη κι αν δεν είχε αρχικά εμφανιστεί πριν από την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας (ΚΠΔ 68§3).

Δ. ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

I. ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

1. Κακή σύνθεση δικαστηρίου

1. 307-308-305§2: Ακυρότητα του βουλεύματος που εκδίδεται λόγω **κακής σύνθεσης** του δικαστικού συμβουλίου, όταν ο ανακριτής συμμετέχει στην σύνθεσή του, στις περιπτώσεις που αυτό κρίνει ζητήματα που ανέκυψαν στην διάρκεια της ανάκρισης (307) και την περάτωσή της (308).

2. Μη κίνηση της ποινικής δίωξης από τον Εισαγγελέα:

1. Μεταβολή της κατηγορίας (πάγια νομολογία ΑΠ): το συμβούλιο αποφαινεται για πράξη διαφορετική από εκείνη για την οποία κινήθηκε η ποινική δίωξη από τον Εισαγγελέα, άρα τούτη η δεύτερη πράξη δεν έχει διωχθεί.

3. Μη υποχρεωτική συμμετοχή του Εισαγγελέα στην επ' ακροατηρίου διαδικασία

1. 32§4-138§2 (i): Ακυρότητα βουλεύματος που εκδόθηκε χωρίς να προηγηθεί **γραφτή** πρόταση του Εισαγγελέα, την οποία μάλιστα αναπτύσσει και προφορικά όταν η εμφάνισή του προβλέπεται από τον νόμο.
2. 32§4-138§2 (ii): Στο ακροατήριο δεν δίδεται ο λόγος στον Εισαγγελέα.
Ζήτημα: Πρέπει να ακουστεί ο Εισαγγελέας, όταν στο στάδιο των αγορεύσεων (369) διατυπώνεται το πρώτον αίτημα ή ισχυρισμός του κατηγορουμένου;
(α) ΑΠ: Όχι, εκτός αν ο Εισαγγελέας ζητήσει να δευτερολογήσει.
(β) Παπαδαμάκης: Όταν ο Εισαγγελέας δεν έχει «εκφραστεί» (με την αγόρευσή του) σχετικά με έναν ισχυρισμό του κατηγορουμένου, επιβάλλεται να του δοθεί ο λόγος και να ακουστεί.

4. Εμφάνιση κατηγορουμένου (εντελώς ενδεικτική αναφορά)

1. 97-98: Παράσταση διαδίκων.

5. Εκπροσώπηση κατηγορουμένου (εντελώς ενδεικτική αναφορά)

1. 97§16': Εκπροσώπηση διαδίκων από συνηγόρους.

6. Υπεράσπιση κατηγορουμένου

1. **31§2η'-105ε'**: (Έχει διατυπωθεί και η αντίθετη άποψη από την παρακάτω κρατούσα)
(α) ΟΛΑΠ 2/1999: Αποδεικτική αξιοποίηση σε βάρος του κατηγορουμένου
 - (i) της έγγραφης εξέτασής του ως υπόπτου προσώπου που έγινε ενόρκως ή χωρίς την δυνατότητα παράστασής του με συνήγορο (: προκαταρκτική εξέταση), ή
 - (ii) της (ανωμοτί ληφθείσας) μαρτυρικής κατάθεσής του στο στάδιο της αυτεπάγγελτης προανάκρισης.
Ratio: Η διάταξη έχει θεσπιστεί προς υπεράσπιση του κατηγορουμένου, ο οποίος έχει δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης, ως ειδικότερη έκφραση του δικαιώματός του για «δίκαιη δίκη» (6 ΕΣΔΑ), καθώς και του δικαιώματός του να αρνηθεί την κατάθεση περιστατικών από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει η ενοχή του για αξιόποινη πράξη (223§4).
- (β) ΟΛΑΠ 1/2004+Παπαδαμάκης**: (κατά μείζονα λόγο) αξιοποίηση εξέτασης προσώπου ως μάρτυρα στο πλαίσιο της κύριας ανάκρισης, το οποίο, εν συνεχεία, καθίσταται κατηγορούμενος.
2. **96**: Διορισμός και αριθμός συνηγόρων.
3. **101§1α' και 2**: Ανακοίνωση κατηγορητηρίου κατά την απολογία στον ανακριτή.
4. **103**: Εξήγηση δικαιωμάτων στον κατηγορούμενο.
5. **233**: Διορισμός διερμηνέα.
6. **270§1**: Απολογία κατηγορουμένου στην κύρια ανάκριση.
7. **273§2**: Δικαίωμα σιωπής.
8. **274**: Έρευνα των μέσων της υπεράσπισης.
9. **308§2**: Η μη γνώση της εισαγγελικής πρότασης (σε: ΣυμβΠλημ, ΣυμβΕφ, ΑΠ), εφ' όσον ο μη λαβών γνώση είναι ο κατηγορούμενος και όχι ο πολιτικώς ενάγων.
10. **333§3**: Μετά την αποδεικτική διαδικασία, ο διευθύνων παραλείπει να δώσει στο τέλος τον λόγο στον συνήγορο που εκπροσωπεί τον κατηγορούμενο. (**ΟΜΩΣ**: όχι ακυρότητα όταν από τους δύο συνηγόρους δεν αγόρευσε ο ένας).
11. **366§1α'**: Παρόντος του κατηγορουμένου, ο διευθύνων παραλείπει να τον καλέσει αυτεπαγγέλτως προς απολογία.
12. **369**: Παράλειψη του διευθύνοντος να δώσει στο τέλος τον λόγο στον κατηγορούμενο ή τον συνήγορό του.
13. Η απολογία του κατηγορουμένου διακόπτεται για να εξεταστεί αποδεικτικό μέσο ή για να διενεργηθεί απόδειξη, και μετά την διακοπή, ο λόγος δεν δίδεται πάλι στον κατηγορούμενο για να ολοκληρώσει την απολογία και να προβεί ενδεχομένως σε σχετικές παρατηρήσεις.
14. Μετά την απολογία του κατηγορουμένου, διαβάζεται έγγραφο και ο λόγος δεν δίδεται στον κατηγορούμενο για να προβεί σε δηλώσεις, εξηγήσεις ή παρατηρήσεις.

7. Μάρτυρες

1. **358-364§1-329:** Λήψη υπ' όψιν για τον σχηματισμό της δικανικής πεποίθησης εγγράφων που (όπως προκύπτει από τα πρακτικά) δεν αναγνώστηκαν στο ακροατήριο.

Παραβιάζεται:

- (α) δικαίωμα του κατηγορουμένου να εκθέσει τις απόψεις του (171§1δ') σχετικά με το περιεχόμενο του εγγράφου (358) και ενδεχομένως να αμφισβητήσει την γνησιότητά του (να το προσβάλει επί πλαστότητι: 364§1).
- (β) αρχή της δημοσιότητας (329) [ίδρυση άλλου, ειδικού, αναιρετικού λόγου: 510§1 γ'].

ΑΠ: Όχι ακυρότητα άν τα επί μέρους έγγραφα

- (α) είναι:
 - (i) στοιχεία του κατηγορητηρίου.
 - (ii) το υλικό αντικείμενο του εγκλήματος.
 - (iii) έγγραφα διαδικαστικά.
 - (β) αναφέρονται απλώς διηγηματικά στην υπόθεση.
 - (γ) περιέχουν στοιχεία που προκύπτουν από άλλα αποδεικτικά μέσα.
2. **224§2:** Λήψη υπ' όψιν κατάθεσης μάρτυρα που δεν κατονομάζει την πηγή των πληροφοριών του.
 3. **357§3:** Παραβίαση του δικαιώματος του κατηγορούμενο να κάνει απευθείας ερωτήσεις στον μάρτυρα.
 4. **365:** Ανάγνωση της ληφθείσας κατά την προδικασία ένορκης κατάθεσης μάρτυρα, του οποίου η εμφάνιση στο ακροατήριο είναι αδύνατη εξαιτίας των λόγων που αναφέρονται στην διάταξη.

Προϋποθέσεις ακυρότητας:

- (α) **Συνδρομή** λόγων και Υποβολή αίτησης (από κατηγορούμενο ή Εισαγγελέα), και:
 - (i) **μη ανάγνωση.**

- (ii) **ανάγνωση παρά την εναντίωση του κατηγορουμένου** (ΑΠ 335/2005: παραβίαση 6§3 ΕΣΔΑ και 14 Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα)

Σημείωση: Η ανάγνωση προχωρεί ακωλύτως όταν:

- (a) η **συναίνεση** του κατηγορουμένου δεν μπορεί αντικειμενικά να δοθεί λόγω π.χ. απουσίας του, ή
- (b) η **εναντίωση** του κατηγορουμένου δεν συνοδεύεται από την έκθεση γεγονότων που καθιστούν την ανάγνωση βλαπτική γι' αυτόν (ΑΠ 2494/2008).

Αντίθετη γνώμη (ΑΠ 91/2007): Εάν βεβαιώνεται το ανέφικτο της εμφάνισης του μάρτυρα, η εναντίωση του κατηγορουμένου απολήγει στην παρεμπόδιση διεξαγωγής δίκαιης και ουσιαστικής δίκης, παραβιάζοντας έτσι τις 6 και 18 ΕΣΔΑ.

Σχόλιο Παπαδαμάκη: «η “οικονομική διαχείριση” της εν λόγω ακυρότητας έχει προσλάβει χαρακτηρισικά “εκκρεμούς” και νομίζω ότι είναι πια επιβεβλημένη η νομολογιακή αποσαφήνισή της».

- (β) **Μη συνδρομή** λόγων και Υποβολή αίτησης (από κατηγορούμενο ή Εισαγγελέα) ή αυτεπαγγέλτως, και **ανάγνωση** (αντίθετη γνώμη: ΑΠ 346/2001).
5. Ο κατηγορούμενος αιτείται **εξέταση μάρτυρα που κλητεύθηκε και εμφανίστηκε**, ο διευθύνων απορρίπτει την αίτηση ή παραλείπει να απαντήσει, ο κατηγορούμενος προσφεύγει στο δικαστήριο, και το δικαστήριο αρνείται ή παραλείπει να απαντήσει (*σωρευτική συνδρομή των προϋποθέσεων*).

6. 327: Μη κλήτευση από τον Εισαγγελέα ενός (πλημμέλημα) ή δύο (κακούργημα) μαρτύρων, των οποίων την εξέταση ζήτησε ο κατηγορούμενος, στην πρωτόδικη και στην εφετειακή δίκη.

Προϋποθέσεις:

- (α) παραδεκτή αίτηση
- (β) μη εμφάνιση μάρτυρα
- (γ) μη παραίτηση κατηγορουμένου από την εξέταση.

Εξαιρέσεις (δεν επέρχεται ακυρότητα):

- (α) Υπόθεση αρμοδιότητας Μονομελούς, ακόμη κι όταν δικάζεται σε δεύτερο βαθμό από το Τριμελές.
- (β) Μάρτυρας που κατοικεί ή διαμένει στην αλλοδαπή.
- (γ) Δίκη για πλημμέλημα: Μάρτυρας υπάλληλος του 215§3 που κατοικεί εκτός έδρας του δικαστηρίου.

8. Μη αναστολή της ποινικής δίωξης όπου επιτάσσεται υποχρεωτικός από τον νόμο (εντελώς ενδεικτική αναφορά)

1. 49§2: Στρατιωτική θητεία του κατηγορουμένου (στα πταίσματα).
2. 60§2: Αναμονή απόφασης του πολιτικού δικαστηρίου.
3. 80§1: Ψυχική ασθένεια του κατηγορουμένου.

9. Παράνομη παράσταση του πολιτικώς ενάγοντος στην επ' ακροατηρίου διαδικασία

Π. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

1. **153**: Ακυρότητα έκθεσης.
2. **154**: Ακυρότητα επίδοσης-κοινοποίησης.
3. **161**: Ακυρότητα αποδεικτικού επίδοσης.
4. **166**: Ακυρότητα διαδικασίας στο ακροατήριο.
5. **188**: Ακυρότητα πραγματογνωμοσύνης.
6. **206**: Ακυρότητα διορισμού τεχνικού συμβούλου.
7. **211α'**: Εξέταση ως μάρτυρα προσώπου ασκήσαντος ανακριτικά καθήκοντα στην ίδια υπόθεση.
8. **211β'**: Εξέταση ως μάρτυρα καταδικασθέντος συγκατηγορουμένου.
9. **212§1 (συνδ. με ΠΚ 371)**: Εξέταση μαρτύρων που έχουν επαγγελματικό απόρρητο
Προϋπόθεση: δήλωση του μάρτυρα ότι από την κατάθεση παραβιάζεται το απόρρητο.
10. **218**: Μη όρκιση ή πλημμελής όρκιση του μάρτυρα.
11. **234**: Ακυρότητα διαδικασίας λόγω κακού διορισμού διερμηγέα.
12. **321§4**: Ακυρότητα κλητηρίου θεσπίσματος ή κλήσης προς εμφάνιση.

Σχόλιο Μαργαρίτη: Κάποιες μορφές σχετικής ακυρότητας του 321 (ιδίως ο μη ακριβής καθορισμός της πράξης) θα έπρεπε να «προαχθούν» νομοθετικά σε απόλυτες ακυρότητες.

13. **326§1**: Εξέταση μάρτυρα που δεν έχει γνωστοποιηθεί στον κατηγορούμενο
Προϋπόθεση: εναντίωση στην εξέταση.

Εξαιρέσεις:

- (α) Ο μάρτυρας εξετάζεται στο Μονομελές ή το Πταισματοδικείο.
 - (β) **502§1**: Ο μάρτυρας είναι παρών στο ακροατήριο του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και το δικαστήριο αποφασίζει να τον εξετάσει.
 - (γ) **353§1**: Κατά την κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ο μάρτυρας μπορεί να προσέλθει κατά την διάρκεια της συνεδρίασης και η μαρτυρία του θεωρείται αναγκαία.
 - (δ) **365**: Η εμφάνιση του μάρτυρα είναι αδύνατη.
 - (ε) **352§3**: Παρόντος του κατηγορουμένου, το δικαστήριο αναβάλλει για κρείσσονες και διατάσσει την εμφάνιση ορισμένων μαρτύρων.
14. **328 in fine**: Μη ανάγνωση στο ακροατήριο της έκθεσης ένορκης εξέτασης μάρτυρα που λόγω ασθενείας ή κωλύματος δεν μπορεί να εμφανισθεί (**συντηρητική μαρτυρική εξέταση**).
 15. **368**: Ο κατηγορούμενος αιτείται **συμπληρωματική εξέταση ή διευκρίνιση**, ο διευθύνων απορρίπτει την αίτηση, ο κατηγορούμενος προσφεύγει στο δικαστήριο, και το δικαστήριο αρνείται ή παραλείπει να απαντήσει (**σωρευτική συνδρομή των προϋποθέσεων**).
 16. Ο διευθύνων παραλείπει ή αρνείται να **εξετάσει μάρτυρα υπεράσπισης**, εφ' όσον ο κατηγορούμενος προσέφυγε στο δικαστήριο και το δικαστήριο παρέλειψε να αποφασίσει ή απέριψε παρά τον νόμο την προσφυγή (: έλλειψη ακρόασης· **σωρευτική συνδρομή των προϋποθέσεων**).

Καρράς (σχετικά με 224§2 σε σύγκριση με 105γ')

Δεν ενδιαφέρει η μη ρητή πρόβλεψη δικονομικής κύρωσης, διότι η διατύπωση «**δεν λαμβάνεται υπόψη**» ταυτίζεται δικονομικά με την διατύπωση «**είναι άκυρη**», αφού κατά την δικονομική της αξιολόγηση η μη ληπτέα υπόψη διαδικαστική πράξη είναι ανύπαρκτη και ο φορέας της επόμενης φάσης της δίκης οφείλει να την παραβλέψει.

III. ΜΗ ΥΠΑΡΞΗ ΑΚΥΡΟΤΗΤΑΣ

1. **327:** Ο Εισαγγελέας παραλείπει να κλητεύσει ουσιώδεις μάρτυρες.
2. **350:** Μη αποχώρηση μαρτύρων από το ακροατήριο.
3. **221:** Όρκιση μάρτυρα που έπρεπε να εξεταστεί ανωμοτί.
4. Άρνηση του μάρτυρα να καταθέσει.
5. Ο τρόπος εξέτασης των μαρτύρων.
6. Όρκιση και εξέταση ως μάρτυρα του πραγματογνώμονα ή τεχνικού συμβούλου.
7. **357§4:** Ανάγνωση πολλών περικοπών ή και ολόκληρης της δοθείσης κατά την προδικασία μαρτυρικής κατάθεσης.
8. Απόντος του κατηγορουμένου, ο διευθύνων παραλείπει να καλέσει προς απολογία τον δικηγόρο που τον εκπροσωπεί (: διότι η εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από συνήγορο δεν περιλαμβάνει και την απολογία αυτού).
9. Μετά την απολογία του κατηγορουμένου, ερωτάται συμπληρωματικά ο συγκατηγορούμενος και δεν δίδεται ο λόγος στον κατηγορούμενο για να υποβάλει παρατηρήσεις στην απάντηση του συγκατηγορουμένου.
10. **368:** Πριν από την λήξη της αποδεικτικής διαδικασίας, ο διευθύνων παραλείπει να ρωτήσει τον κατηγορούμενο αν έχει ανάγκη συμπληρωματικής εξέτασης ή διευκρίνισης.
11. Ανάγνωση μαρτυρικής κατάθεσης που ελήφθη σε αλλοδαπό κράτος χωρίς τις διατυπώσεις της ελληνικής Ποινικής Δικονομίας.

E. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

I. ΕΦΕΣΗ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΟΣ (478) (: μετά τον ν. 3904/2010 συρρίκνωση: επιτρέπεται για μόνο δύο λόγους!)	
Καρράς	Ουδέτερος. <u>Συμπληρώνει:</u> Η επίκληση του λόγου της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης μπορεί να οδηγήσει και στον έλεγχο του βουλεύματος για έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας (: εκ πλαγίου παραβίαση=έλλειψη νόμιμης βάσης), λόγος που «παραδόξως» δεν περιλαμβάνεται στους λόγους έφεσης, δεδομένης της σχετικής συνταγματικής ρύθμισης (Σ 93§3).
Ανδρουλάκης	<u>Δεν πρόκειται πια για γνήσια έφεση</u> (=σημαίνει ολοκληρωτική επανεκδίκαση χωρίς συγκεκριμένους λόγους) αλλά για ένα είδος αναίρεσης που ανατίθεται στο Εφετείο.
Παπαδαμάκης	Έφεση=συνολική (πραγματικά και νομικά) επανάκριση της υπόθεσης. Πλέον <u>η έφεση «μεταλλάσσεται» σε μία πρώιμη «εφεσο-αναίρεση».</u> Όμως, κατ' ορθή γνώμη: οι λόγοι αποτελούν απλώς αφορμή για την επανάκριση και ενδεχομένως επαναπροσδιορισμό της ουσίας της υπόθεσης, διότι το Συμβούλιο Εφετών επωμίζεται την ουσιαστική αποπεράτωση της ανάκρισης.

II. ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

(: η αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας υποχωρεί μπροστά σε υπέρτερες αξίες : η απόκτηση του αποδεικτικού μέσου προϋποθέτει την τέλεση αξιόποινης πράξης).

- **177§2:** «Αποδεικτικά μέσα, που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις [άμεσα: π.χ. εκβιασμένη ομολογία] ή μέσω αυτών [έμμεσα: ανακάλυψη όπλου του εγκλήματος με τα αποτυπώματα του δράστη μετά από βασανιστήρια], δεν λαμβάνονται υπόψη στην ποινική διαδικασία».
- **Γερμανικό Ακυρωτικό (BGHSt. 14, 358, 365):** «Δεν αποτελεί αρχή του ποινικού δικαίου η αναζήτηση της αλήθειας με οποιοδήποτε τίμημα».
- **6 ΕΣΔΑ:** αρχή της δίκαιης δίκης.

1. Είδη

Συνταγματικές	Η απαγόρευση προβλέπεται στο Σύνταγμα. <u>Πεδίο:</u> παραβίαση ανθρώπινης αξίας (Σ 2§1), απόρρητου των επιστολών και ελεύθερης επικοινωνίας (Σ 19§3), ασύλου της κατοικίας και ιδιωτικής / οικογενειακής ζωής του ατόμου (Σ 9), προσωπικών δεδομένων (Σ 9Α). Απόλυτη απαγόρευση αξιοποίησης		
Ποινικές	Η απαγόρευση δεν προβλέπεται στο Σύνταγμα. <u>Πεδίο (ενδεικτικά):</u> κλοπή, παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας (ΠΚ 371), ά. 65 ν. 4356/2015 (βλ. σχόλια Παπαδαμάκη). Αξιολογική στάθμιση με ερμηνευτική αιχμή την αρχή της αναλογικότητας.		
Δικονομικές	Η απαγόρευση είναι δικονομική. <u>Πεδίο:</u> Η απαγόρευση είναι	ρητή βάσει νοηματικής-λογικής σημασίας	π.χ. παράτυπη εξέταση του «υπόπτου» στην προκαταρκτική εξέταση (31§2). π.χ. το δικαίωμα σιωπής δεν μπορεί να αποτελέσει αποδεικτικό μέσο σε βάρος του κατηγορουμένου, διότι τότε θα έπαυε να είναι δικαίωμα.

2. Να χρησιμοποιούνται τα εμμέσως κτηθέντα αποδεικτικά μέσα;

Μέρος της γερμανικής νομολογίας.	Ναι.
Θεωρία των καρπών του δηλητηριώδους δένδρου (Fruits of the poisonous tree doctrine). [Νομολογία του Supreme Court]	Όχι.
Θεωρία της εναλλακτικής νόμιμης διαδικασίας	Ναι, αν μπορεί να αποδειχθεί ότι αυτό θα μπορούσε να αποκτηθεί με νόμιμο τρόπο
Σταθμιστικές θεωρίες	In concreto στάθμιση μεταξύ προστασίας ατομικών δικαιωμάτων και αποτελεσματικής λειτουργίας της δικαιοσύνης.

«Η πράξη της παραγράφου 3 δεν είναι άδικη, αν η χρήση έγινε ενώπιον οποιασδήποτε δικαστικής ή άλλης ανακριτικής αρχής για τη διαφύλαξη δικαιολογημένου συμφέροντος, που δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά» (ΠΚ 370Α§4: κατ' Ανδρουλάκη, η κατάργησή της με τον ν. 3674/2008 είναι ανενεργή).

Το αποδεικτικό μέσο αποδεικνύει την ενοχή ενός συγκατηγορουμένου και την αθωότητα άλλου.

«Μερική» αξιοποίηση για τον δεύτερο (ΑΠ+Παπαδαμάκης).

Η απαγόρευση χρήσης παράνομων αποδεικτικών μέσων (: απαγόρευση αποδεικτικής αξιοποίησης) δεν ισχύει όταν:

A) Καρράς (εναντίον σταθμιστικών θεωριών)

1. το αποδεικτικό μέσο είναι νόμιμο καθεαυτό, προέρχεται από άλλο, παράνομο, αποδεικτικό μέσο, δεν εξαρτάται από το παράνομο αποδεικτικό μέσο (175 εδ. α': ακυρότητα εξαρτημένων μεταγενεστέρων πράξεων-Θεωρία των καρπών του δηλητηριώδους δένδρου-Fruits of the poisonous tree doctrine).
2. το αποδεικτικό μέσο έχει ευθέως εγκληματικό περιεχόμενο (π.χ. επιστολή με απειλές εκβιαστή, ημερολόγιο κατασκόπου που περιέχει κρατικά μυστικά).
3. το αποδεικτικό μέσο αποδεικνύει την αθωότητα προσώπου που κατηγορείται αδίκως:
 - i. Ανδρουλάκης: το αποδεικτικό μέσο είναι τό μόνο που μπορεί να προστατεύσει την ανθρώπινη αξία στο πρόσωπο ενός σε απόγνωση ευρισκόμενου απροστάτευτου θύματος αξιόποινων πράξεων (αρχή αναλογικότητας· αλλιώς: κατάλυση του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης και έννομης προστασίας, Σ 20§1).
 - ii. ΑΠ+Ανδρουλάκης: το αποδεικτικό μέσο είναι το μοναδικό (ή, έστω, κατ' Ανδρουλάκη, το καθοριστικό για να αρθεί κάθε έλλογη αμφιβολία) μέσο που έχει το θύμα για να αποδείξει την κατηγορία (: χρήση κατά του κατηγορουμένου).

B) Ανδρουλάκης

4. το αποδεικτικό μέσο λαμβάνεται υπ' όψιν υπέρ του κατηγορουμένου (+ΑΠ).
5. το αποδεικτικό μέσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς να αποτελεί η χρήση του δικονομική συνέχιση της παρανομίας
6. το αποδεικτικό μέσο αξιοποιείται για την πρόληψη εγκλημάτων (π.χ. συζήτηση εγκληματιών που προετοιμάζουν το επόμενο χτύπημα).